

ΟΙ ΑΛΩΒΗΤΟΙ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Ιδρυτής σειράς
Άρης Μαραγκόπουλος

Ιστορική επιμέλεια: Κώστας Παλούκης

Διόρθωση: Αναστασία Κοσπεντάρη

Σχεδιασμός εξωφύλλου: ΜΟΤΙΒΟ Α.Ε.

Η φωτογραφία του εξωφύλλου, με τίτλο:
Μια φωτογραφία μέσα στα χιόνια το 1960, έχει παρθεί από το site:
Φωτογραφίες της Θεσσαλονίκης (thessaloniki.photos.vagk.gr).
Για τη συγκεκριμένη φωτογραφία δεν αναφέρονται και δεν βρέθηκαν
πνευματικά δικαιώματα.

© Copyright 2019 εκδόσεις Τόπος & Βασίλης Τσιράκης
για την ελληνική γλώσσα σε όλο τον κόσμο
ISBN 978-960-499-283-6

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμία διατύπωση και χωρίς την ανάγκη
ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά το Ν. 2387/20 (όπως έχει
τροποποιηθεί με το Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της
Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Ν. 100/1975), απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η
αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος
έργου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή
σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

Εκδόσεις Τόπος
Πλαπούτα 2 και Καλλιδρομίου
11473, Αθήνα
Τηλ.: 210 8222835-856
Fax: 210 8222684

www.toposbooks.gr

Βασίλης Τσιράκης

Οι αλώβητοι

Στον Παύλο Τζωαννόπουλο,
που με έμπασε στον κόσμο της λογοτεχνίας.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

1.

Βροχή. Τέλη του Μάρτη και από το πρωί μια αγέλη αδέσποτα μαύρα σύννεφα έζωσαν γυυλίζοντας τη δασύτριχη κεφαλή του Χορτιάτη, αποσκεπάζοντας τον πρωινό ήλιο η εωθινή ασχίμια του ουρανού πρόδιδε τις καλά κρυμμένες στα σωθικά του αστραπές και βροντές, ο Αλέξανδρος Δομούζης διαβλέποντας την επερχόμενη καταιγίδα, επιτάχυνε το βήμα του και κάλεσε τον Βίκτωρα να πράξει το ίδιο, στην είσοδο του εστιατορίου «Ελβετικόν» λίγο έλειψε να πέσουν πάνω σ' έναν καχεκτικό πεννητάρη με βαθουλωμένα μάγουλα, ο άνδρας αφηρημένος, κάτι σοβαρό σκεφτόταν μάλλον, δεν είχε αντιληφθεί πως είχαν επιλέξει το ίδιο ρεστοράν για το μεσημεριανό τους γεύμα, μα αμέσως έκανε στην μπάντα, παρακαλώ, περάστε, ευγενικότατος.

Στο αντρέ ένα αγόρι με καπέλο γκρουμ ξενοδοχείου έσκυψε δουλικά να τους ξελασπώσει τα πιτσιλισμένα από τη βροχή υποδήματα, ο πεννητάρης αρνήθηκε διακριτικά και προσπερνώντας τους κάθισε στο ακριανό τραπέζι, όταν ο σερβιτόρος ζήτησε τα πανωφόρια τους ο μετρ του εστιατορίου έτρεξε αμέσως να τους υποδεχτεί, χαίρετε, κύριε Δομούζη, πώς είστε, η οικογένεια, ο μικρός, βλέπω, έγινε πια αντράκι, τιμή μας να σας εξυπηρετήσουμε, και τους οδήγησε σε ένα από τα στρωμένα επιμελώς με λευκά κολλαριστά τραπεζομάντιλα τραπέζια που έβλεπαν προς

την κάθετη στη θάλασσα οδό με το όνομα της παρακείμενης βυζαντινής εκκλησίας.

Ο Βίκτωρας ρουφούσε λαίμαργα τις κουταλιές της καυτής κοτόσουπας βγάζοντας έναν ήχο γαργαριστό, μα ακούγοντας τον μετρ να αποκαλεί τον πεννηντάρη «δάσκαλο» άρχισε να τηρεί με ευλάβεια τους κανόνες του σαβουάρ βιβρ, το κουτάλι ανεβαίνει ως το ύψος των χειλιών, το σώμα πάντα σε ορθή γωνία, δεν βουτάμε μπουκιές στο πιάτο μας και ποτέ δεν ρουφάμε τη σούπα, να που του φάνηκαν και μια φορά χρήσιμοι, απωθημένο από το δημοτικό όπου ο δάσκαλός του, ένας μαγκούφης γερο-στριμμένος, τον καταχέριζε για ψύλλου πύδημα, έχοντας μανία με την εμφάνιση και συμπεριφορά εκτός σχολείου, και σήμερα δεν είχε πάρει το πηλίκιο μαζί του ένεκα θα τον συνόδευε ο πατέρας του, μα δεν έπιανε πάντα αυτή η δικαιολογία, του έριξε τότε μια παρακλητική ματιά σαν να επιζητούσε τη συμπάρτασή του, σήμερα τον έβλεπε σκυθρωπό και μουτρωμένο κι όταν ο Αλέξανδρος Δομούζης είναι σκοτεινιασμένος, καλύτερα μην του ανοίγεις συζήτηση, άλλωστε οι κουβέντες του πατέρα του έφταναν στα αφτιά του πάντα σε έγκλιση προστακτική και σήμερα τα ίδια, να προσέχεις το βήμα σου, το κεφάλι ψηλά, μην καμπουριάζεις, να 'χεις τον νου σου μη και τυλιχτεί η σημαία στο κοντάρι, η σημαία πρέπει να ανεμίζει περήφανη, έχει χυθεί αίμα γι' αυτήν και τώρα οι κατσαπλιάδες πάνε να την αμαυρώσουν.

Σε πέντε μέρες θα παρέλαυσε σημαιοφόρος στη γιορτή της 25ης Μαρτίου, εξού και η σημερινή επίσκεψη στο κέντρο της πόλης, να ψωνιστεί για τη γιορτή, λευκό πουκάμισο, μαύρο πανταλόνι, παπούτσι λουστρίνι, ο γιος του Δομούζη δεν έπρεπε να έχει ψεγάδι πάνω του, τύπος και υπογραμμός, μια φορά τον χρόνο ο πατέρας του τον έπαιρνε από το σχολείο και τον έβγαζε στην πόλη, όποιος στην ηλικία του δεν ήταν βγαλμένος γινόταν βλαμμένος, και του έδειχνε τα μέρη όπου σύχναζε ο

καλός κόσμος, αλλά και τα άλλα που έπρεπε να αποφεύγει, σήμερα για πρώτη φορά, όμως, τον έσυρε ως τα πορνεία και τα χαμαιτυπεία της Μπάρας, μα δεν ήταν ώρα ακόμη για τη βίβλιτα της ενηλικίωσης, ο πατέρας του θα αποφάσιζε πότε θα έφτανε η στιγμή να γίνει άνδρας με όλη τη σημασία της λέξης, πότε θα φόραγε κοστούμι και πότε θα άρχιζε το κάπνισμα.

Ο δάσκαλος άναψε τσιγάρο από ένα πακέτο «Έθνος εξαιρετικά», έβγαλε από τον δερμάτινο χαρτοφύλακα μια κόλα αναφοράς, μια ασπρένια σιδερένια ξύστρα και ένα μαύρο Φάμπερ Κάστελ, έξυσε το μολύβι πάνω από το σταχτοδοχείο, το σάλιωσε και έπιασε να γράφει, ο Βίκτωρας έβλεπε τη μύτη να εφάπτεται στις μπλε οριζόντιες γραμμές σαν σχοινοβάτης σε τεντωμένο σχοινί και αναρωτήθηκε πώς χωράνε τόσα πράγματα στο μυαλό ενός ανθρώπου, το χέρι του δασκάλου έτρεχε ακατάπαυστα χωρίς να κοντοστέκεται ούτε για μια στιγμή, σαν οι σκέψεις του να μετατρέπονταν σε μελάνι και να πότιζαν το χαρτί όπως το νερό τον ξεραμένο κι άχυμο βασιλικό, μα έτσι ξαφνικά όπως άρχισε, έτσι και έβαλε την τελευταία τελεία, τέσσερις πυκνογραμμένες σελίδες κόλας αναφοράς, ο δάσκαλος ανοίγοντας το φερμουάρ του δερμάτινου χαρτοφύλακα, τον κοίταξε και του χαμογέλασε, ο Βίκτωρας κοκκίνισε και έσκυψε το κεφάλι από ντροπή, το είχε από νιάναρο αυτό το χούι, να ροδίζουν τα μάγουλά του με το παραμικρό και όσο το σκεφτόταν, τόσο αυτά έπαιρναν το χρώμα του τριαντάφυλλου, έτσι αφηρημένος όπως ήταν αιφνιδιάστηκε με το σκούνημα του πατέρα του, η ώρα πήγε μία, έχουμε να περάσουμε και από το κατάστημα ηλεκτρικών ειδών της Ερμού, αμέσως ένα πλατύ χαμόγελο έσκασε στα χείλη του Βίκτωρα.

Από καιρό ονειρευόταν ένα ραδιόφωνο καταδικό του, το RCA Victor Portable Radio Tuner Model 8BX6, με το λεπτό αλουμινένιο γκρίζο κάλυμμα που δίπλωνε και κάλυπτε το καντράν, το στρογγυλό γκρίζο κουμπί επιλογής των σταθμών, τη

μαύρη βελόνα των συχνοτήτων, τους διακόπτες των μεσαίων και των βραχέων κυμάτων και το συρταρωτό κουμπί της έντασης του ήχου, είχε φέρει επανάσταση στη ραδιοφωνία, το κερούλι μεταφοράς τού έδινε τον τίτλο του πρώτου φορητού μοντέλου που κυκλοφόρησε στην πόλη, τώρα η λυχνία είχε αντικατασταθεί από το τρανζίστορ, αυτό θα ήταν και το νέο όνομα του ραδιοφώνου που θα τον νανούριζε τα βράδια δίπλα στο κρεβάτι του και θα τον συνόδευε στις βόλτες του στο δάσος, του άρεσε πολύ το ραδιόφωνο του Βίκτωρα, του εξήπτε τη φαντασία και του αναπέρωνε το πθικό.

Γίνε εσύ σημαιοφόρος στη γιορτή κι εγώ θα σου το αγοράσω αυθωρεί και παραχρήμα, ήταν η μόνιμη επωδός του πατέρα του και να που ήρθε η ώρα και τι ώρα, ούτε παραγγελία να έκαναν, την πρώτη Κυριακή του Μάρτη του '47 είχε εγκαινιαστεί ο Ραδιοφωνικός Σταθμός Θεσσαλονίκης, το ΕΙΡ, το Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας είχε εγκαταστήσει έναν εγγλέζικο στρατιωτικό πομπό MARCONI ισχύος 250 βατ στη Δόξα Τριανδρίας και είχε μετατρέψει σε στούντιο το Σπίτι του Στρατιώτη δίπλα στη Λέσχη Αξιωματικών, εκεί φανταζόταν τον μελλοντικό εαυτό του ο Βίκτωρας και εκεί έψαχνε να βρει την απάντηση σαν τον ρωτούσαν για το επάγγελμα που σκόπευε να ακολουθήσει.

Έξω ο ουρανός είχε ανοίξει τα υγρά βλέφαρά του και δύο ακτίδες φωτός τρύπωσαν σαν μεταλλικές κλωστές ανάμεσα στα σύννεφα, κατεβαίνοντας στην Αγία Σοφία ο κόσμος ξεθαρρεμένος είχε ξεμυτίσει στην πλατεία, μπροστά στη βυζαντινή εκκλησία οι βρεγμένοι κυβόλιθοι γυάλιζαν καθρεφτίζοντας παραμορφωμένο το στοιχειωμένο κόκκινο σπίτι, στο βάθος ένα ουράνιο τόξο βουτούσε στα ασημένα νερά του Θερμαϊκού κι απέναντι ο Όλυμπος φορούσε ακόμη τον κάτασπρο σκούφο του, ετούτος ο χειμώνας –δεν τους έφταναν όλα τα άλλα– είχε πέσει βαρύς στην πόλη, προσπερνώντας το στενάκι της Αγίας Θεοδώρας ο

Βίκτωρας είδε τον δάσκαλο να βαδίζει μπροστά τους, κρατώντας σφιχτά τον χαρτοφύλακα κάτω από τη μασχάλη του, έξω από την κλινική του Εξηντάρη ακούστηκε ξαφνικά ένας διαπεραστικός κρότος σαν σκασμένο λάστιχο αυτοκινήτου και την ίδια στιγμή ο δάσκαλος σωριάστηκε χάρω σαν σακί, ούτε τα χέρια του δεν πρόκανε να στηρίξει στο έδαφος, μόνον ο χαρτοφύλακας παρέμεινε στη θέση του, γερά σφιγμένος κάτω από τη μασχάλη του.

Ο Βίκτωρας Δομούζης γεννήθηκε στις 29 του Ιούνη του '31, ανήμερα του εμπρησμού του Κάμπελ, και ο πατέρας του, ο κτηματίας και βιομήχανος Αλέξανδρος Δομούζης, εκείνη τη μέρα άνοιξε στον εξώστη του «Μεντιτερανέ» δύο σαμπάνιες, είχε βάλει το χεράκι του και στα δύο γεγονότα της μέρας και ευτυχώς είχαν και τα δύο αίσιο τέλος, ο Αλέξανδρος, γόνος εύπορης οικογένειας ελλήνων εμπόρων της Οδησού, μέσα σε λίγα χρόνια αβγάτισε την περιουσία της οικογένειας και στα είκοσι πέντε του ήταν ήδη εξέχον μέλος της ελληνικής παροικίας, όλα πήγαιναν κατ' ευχήν έως ότου ήρθαν στα πράγματα οι καταραμένοι οι κόκκινοι, έφυγε κυνηγημένος από την Οδησό το '19 μαζί με το εκστρατευτικό σώμα του Πλαστήρα, δεν υπήρχε πια καμιά ελπίδα, πάλι καλά που είχε προλάβει να ρευστοποιήσει την περιουσία του, το καράβι τον έβγαλε στη Σαλονίκη, βρήκε την πόλη καμένη από τη μεγάλη πυρκαγιά του '17, από τις στάχτες ξαναγεννιέται ο φοίνικας, το πήρε για καλό σημάδι, το σύμβολο της Φιλικής Εταιρείας είχε σκαρωθεί στην πόλη που τον μεγάλωσε.

Στη νέα του πόλη βρήκε αποκούμπι τον αδελφό της σχωρεμένης της μητέρας του, έμπορος κι αυτός, στην αρχή μπήκε στη δουλειά του να μάθει τα κατατόπια, μα γρήγορα έκανε δικό του κουμάντο, αγόρασε γη, η γη ποτέ δεν χάνει την αξία της και έβαλε μπρος το στήσιμο μιας βιοτεχνίας επεξεργασίας δερμάτων, μα πάντα έβρισκε μπροστά του τους οβριούς, αυτή

η καταραμένη φάρα έλεγχε ολάκερη την οικονομία της πόλης, δεν το 'βαλε κάτω, το '22 ο ερχομός των προσφύγων έριξε τα μεροκάματα και το '24 με την ανταλλαγή όλοι δούλευαν για ένα κομμάτι ψωμί, το '25 η βιοτεχνία έγινε εργοστάσιο και το '28, με την εκλογή του Βενιζέλου στην πρωθυπουργία, έπιασε αλισβερίσι και με την εξουσία, εξασφαλίζοντας τα νώτα του πέρασε στην επίθεση, έγινε από τους βασικούς χρηματοδότες της Εθνικής Ενώσεως Ελλάς, της περιβόητης ΕΕΕ, το μίσος του για τους εβραίους δεν έλεγε να καταλαγιάσει, για να εδραιώσει τη δημοφιλία του ανέλαβε πρόεδρος της ποδοσφαιρικής ομάδας του Άρεως και για να γίνει αποδεκτός στη νομπλέσα της πόλης, προσποιήθηκε τον φιλότεχνο και τον συλλέκτη, μα με τον καιρό, ούτε και ο ίδιος το περίμενε, ανακαλύπτοντας τα μυστικά της ζωγραφικής, του έγινε έμμονη ιδέα, ο Αλέξανδρος Δομούζης ήταν και του λιμανιού και του σαλονιού, έτσι έλεγαν στην πιάτσα.

Τα πράγματα πια είχαν κατασταλάξει, είχαν πάρει τον δρόμο τους, είχε έρθει η ώρα να κάνει οικογένεια, παντρεύτηκε το '30 την κόρη του βιομηχάνου επίπλων Παρασκευαΐδη, ο γάμος έγινε στις 8 του Ιούνη στη Μητρόπολη, ανήμερα του μεγάλου ντέρμπι Άρν - Παναθηναϊκού, όταν πάνω από χίλιοι οπαδοί των πρασίνων είχαν αποβιβάσει στη Θεσσαλονίκη ναυλώνοντας το ατμόπλοιο «Μαίρη Μ», για το οποίο οι κακές γλώσσες έλεγαν πως ο γαμπρός είχε μετοχές στην πλοιοκτήτρια εταιρεία, την επομένη οι φυλλάδες έγραφαν πως είχε χάσει μεν η αγαπημένη του ομάδα, μα είχε κερδίσει την αγαπημένη της καρδιάς του, την ίδια χρονιά γεννήθηκε η Βιργινία και την επομένη ο Βίκτωρας.

Η επερχόμενη οικονομική κρίση τον βρήκε προετοιμασμένο, βράχο ακλόνητο, μόνο το '36 φοβήθηκε, τι φοβήθηκε, έσφιξε ο κώλος του για τα καλά, με τους κόκκινους δεν βγάζεις εύκολα άκρα, είναι διαόλου κάλτσες, ευτυχώς αυτή τη φορά τα πράγματα πήγαν δεξιά, όπου δεν πίπτει λόγος πίπτει ράβδος, μόνο με το

μαστίγιο τους κάνεις καλά δαύτους, στα λόγια δεν πιάνονται, ούτε με το καλό τούς κάνεις ζάφτι, δώσε θάρρος στον χωριάτη να σ' ανέβει στο κρεβάτι, με τον Μεταξά, ευτυχώς, βρήκε την πouxία του και ξαναέπιασε διασυνδέσεις με την κεντρική εξουσία, με την τοπική δεν είχε ποτέ πρόβλημα, έκοβε και έραβε στις ίντριγκες της πόλης.

Δόξα τω Θεώ, στον πόλεμο οι παραγγελίες του ελληνικού στρατού πολλαπλασιάστηκαν και στην κατοχή, όταν έμαθε από άνθρωπό του στην Κομαντατούρ πως επίκειται μεγάλη παραγγελία, δύο χιλιόμετρα μάλλινο ύφασμα για τις ανάγκες του ανατολικού μετώπου και άλλα τόσα βαμβακερό –το επονομαζόμενο τσιπάκι– για τη στρατιά του Ρόμελ, αγόρασε μπιρ παρά το στα πρόθυρα της χρεοκοπίας υφαντήριο του Αλημίση, ενός συμυρνιού εργοστασιάρχη, τάχα του έκανε και χάρη και πληρώνοντάς τον με την προκαταβολή που πήρε από τους γερμανούς, έκανε την μπάζα της ζωής του, οι λίρες έτρεχαν από τα μπατζάκια του, αλλά δεν σταμάτησε εκεί, το είχε αυτό το κουσούρι ο Δομούζης να μην μπορεί να βάζει φρένο στις ορέξεις του, απλυστία το έλεγαν αυτό φίλοι και εχθροί πίσω από την πλάτη του.

Έτσι, ο Δομούζης μέσα στην κατοχή αξιοποίησε και την ξοφλημένη βιομηχανία επίπλων του πεθερού του, σε κάθε επίταξη από τους γερμανούς λάδωνε την επιμελτεία να γράφει στην αναφορά της πως απαιτούνταν επιπλέον έπιπλα, τα οποία όμως δεν παρέδιδε ποτέ αφού τα ήδη υπάρχοντα έφταναν και περίσσευαν, ακολουθούσε η προσκόμιση του τιμολογίου στην Τράπεζα της Ελλάδος και η χωρίς καθυστέρηση εξόφληση του προμηθευτή, μα το ρευστό τέτοιες εποχές δεν ήταν ασφαλές, έτσι αποφάσισε να επενδύσει σε ακίνητα, έδινε στον ιδιοκτήτη μια προκαταβολή και για τα υπόλοιπα κανόνιζε γραμμάτια, μα ο πληθωρισμός κάλπαζε μέρα με τη μέρα και έτσι έφτασε να αγοράζει οικόπεδα στο ένα δέκατο της προπολεμικής τους αξίας,

όταν έμπαινε στο ουζερί του Τσιτσάνη, στην Παύλου Μελά, του έκαναν τεμενάδες, όχι ότι του άρεσαν τα ρεμπέτικα, ως μέλος της καλής κοινωνίας αρέσκονταν πια στις όπερες και στις συμφωνικές, εκεί πήγαινε να κόψει κίνηση, να πιάσει τον σφυγμό της πόλης και να κάνει χάζι με τις πιστολιές των μερακλωμένων θαμώνων στον αέρα.

Ο Βίκτωρας, ακούγοντας τον δυνατό κρότο, γύρισε το βλέμμα του στον δρόμο να ψάξει το αυτοκίνητο με το σκασμένο λάστιχο, μα ο πατέρας του τον έσπρωξε στην εσοχή της εισόδου της κλινικής του Εξηντάρη και τραβώντας τον από το χέρι, άρχισε να τρέχει με μεγάλους διασκελισμούς προς την παραλιακή λεωφόρο, ο Βίκτωρας πιάνοντας με την άκρη του ματιού του τον δάσκαλο να σωριάζεται στο πεζοδρόμιο παραξελεύτηκε και μη έχοντας συνδέσει τον κρότο με την πώση του πάσχιζε να συνειδητοποιήσει τι είχε συμβεί, έστρεψε τότε το κεφάλι του πίσω και έκανε να κόψει ταχύτητα, μα ο πατέρας του άνοιξε ακόμη περισσότερο το βήμα του, αδυνατώντας να τον ακολουθήσει άρχισε να σέρνεται στο πεζοδρόμιο, έτσι σερνάμενος διέσχισε την Τσιμισκή, πέφτοντας πάνω σ' έναν ζωγράφο που είχε στήσει το καβαλέτο του μπροστά στην είσοδο του ξενοδοχείου «Αστόρια».

Περνώντας την είσοδο του ξενοδοχείου, ο πατέρας του χώθηκε στο βάθος της σάλας, τα ανασπκωμένα φρύδια του είχαν μικρύνει το ζαρωμένο μέτωπό του και το κάτω χείλος του έτρεμε, πρώτη φορά τον έβλεπε έτσι, ο Βίκτωρας πήρε μια βαθιά ανάσα και ανακάλεσε στη μνήμη του την εικόνα, δεν θυμάται αν είχε ακουστεί και δεύτερος κρότος, θυμήθηκε όμως πως είχε ακούσει πολλές φορές τους μεγάλους να μιλούν για εν ψυχρώ εκτελέσεις στον δρόμο, μα άλλο να το ακούς και άλλο να το βλέπεις να διαδραματίζεται μπρος στα μάτια σου, τίναξε πρόχειρα το λερωμένο πανωφόρι του και το σχισμένο στα γόνατα παντελόνι

του και στάθηκε πίσω από την τζαμαρία, ένα μπουλούκι είχε περικυκλώσει τον ξαπλωμένο κατάχαμα δάσκαλο, κάποιος είχε σκύψει πάνω του και του μετρούσε τον σφυγμό, για μια στιγμή πέρασε από το μυαλό του να τρέξει κι αυτός κοντά, να μάθει τι απόγινε, μα το αλαφιασμένο βλέμμα του πατέρα του τον έκανε να αλλάξει αμέσως γνώμη.

Σκέφτηκε τότε τι κακό θα μπορούσε να είχε κάνει αυτός ο ευγενικός άνθρωπος για να τον βρει τέτοιο άδοξο τέλος, να γιατί ο πατέρας του τον έβαλε εσώκλειστο στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή, ήταν Σεπτέμβρης του '45 όταν του ανακοίνωσε την απόφασή του με την αιτιολογία πως το Α΄ Γυμνάσιο Αρρένων στην Αγία Τριάδα είχε μετατραπεί σε φυτώριο επονιτών, τόσα και τόσα παιδιά καλών οικογενειών είχαν παρασυρθεί από τους κόκκινους, ενώ στέλνοντάς τον στη σχολή θα είχε το κεφάλι του ήσυχο, είχε περάσει ένας χρόνος από την απελευθέρωση και τα πράγματα αντί να ηρεμήσουν πήγαιναν από το κακό στο χειρότερο, διαδηλώσεις, ξυλοδαρμοί και φασαρίες, το ΕΑΜ αποκαλούσε δωσίλογους όλους όσους είχαν και την παραμικρή σχέση με τους γερμανούς και η περιβόητη ΟΠΛΑ είχε ήδη αρχίσει τις πρώτες εκτελέσεις, κάποια στιγμή μάλιστα είχε ακουστεί και το όνομα του πατέρα του.

Στα αφτιά του Βίκτωρα έφταναν βέβαια κουβέντες για συμμορίτες και κατσαπλιάδες, μα ως εκεί, τώρα όμως εξηγούνται όλα λοιπόν, όλα εκτός ίσως από την αντίδραση του πατέρα του, πρώτη φορά τον έβλεπε σε τέτοια χάλια, ποιος, ο πατέρας του που δεν ήξερε τι θα πει φόβος, που ξεπερνούσε και τις πιο δύσκολες καταστάσεις με ψυχραιμία και αποφασιστικότητα, σήμερα γύρισε τις πλάτες του και το 'βαλε στα πόδια σαν κλέφτης, ποιος, αυτός που τον συμβούλευε να αντιμετωπίζει τα προβλήματα κατ'άματα σήμερα έγινε λαγός, ένα δειλό φοβισμένο ανθρώπακι, τώρα που το ξανασκέφτεται, όταν τον έσερνε στον δρόμο, τον

εαυτούλη του προσπαθούσε να προστατεύσει, φως-φανάρι ότι ο πατέρας του φοβόταν πως θα μπορούσε να ήταν και ο ίδιος στόχος κάποιου εκτελεστή.

Ο Αλέξανδρος Δομούζης κατέβασε μονοκοπανιάς δύο ποτήρια κονιάκ και σκούπισε με το μαντίλι του τις σταγόνες του κρύου ιδρώτα που κρέμονταν σαν σταλακτίτες στο μέτωπό του, τα σημάδια του πανικού έδειχναν να φεύγουν, η ανάσα του ξαναβρήκε τον ρυθμό της και τα χέρια του έπαψαν να τρέμουν, η μπόρα είχε περάσει, μα ο καιρός δεν φαινόταν να σιάζει, τα μαύρα σύννεφα δεν έλεγαν να φύγουν πάνω από τη χώρα και στην επόμενη καταιγίδα δεν ήξερε αν θα την έβγαζε πάλι καθαρή, δεν του 'βγαине από το μυαλό η ιδέα πως θα μπορούσε να βρίσκεται και ο ίδιος στη λίστα των προγραμμαμένων από την ΟΠΛΑ και πως ανά πάσα στιγμή το κακό θα μπορούσε να συμβεί, μετά την εκτέλεση του μοιράρχου Κωφίτσα, του είχε γίνει έμμονη ιδέα πως ο επόμενος στόχος θα μπορούσε κάλλιστα να ήταν ο ίδιος, μετά την απελευθέρωση οι κόκκινοι είχαν λερώσει το όνομά του ως δωσίλογο, μα ευτυχώς το ξέπλυνε γρήγορα, οι γερμανοί λίγο προτού φύγουν, είχαν υποψιαστεί την κομπίνα με τα έπιπλα των επιταγμένων οικημάτων και τον είχαν κρατήσει δύο μέρες στην Κομαντατούρ, η τύχη ήταν πάλι με το μέρος του, έτσι παρουσίασε την κράτησή του ως σύλληψη για την αντιστασιακή του δράση και όχι μόνο δεν πέρασε από δίκη μα πήρε και τα εύσημα του πατριώτη αγωνιστή.

Μα τώρα τα πράγματα είχαν αρχίσει πάλι να ζορίζουν, όλα μπορούσε να τ' αντέξει στη ζωή εξόν από το να ζει με τον φόβο, να κοιτάζει συνέχεια πίσω του, ποιος, αυτός που περπατούσε πάντα με το κεφάλι ψηλά, που έβλεπε πάντα μπροστά και έπαιρνε τα μέτρα του για κάθε περίπτωση, όλα μπορούσε να τα υποστεί στη ζωή του εκτός από τον φόβο του θανάτου, τη σκέψη πως

οι άλλοι θα απολαμβάνουν τη ζωούλα τους κι ο κόσμος θα συνέχιζε να υπάρχει χωρίς αυτόν, μα τώρα τελευταία είχε βρει το αντίδοτο στην τέχνη, είχε φτάσει στο σημείο να παρατηρεί έναν πίνακα ώρες ολόκληρες, στεκόταν απέναντί του ψάχνοντας την αθανασία στην ειρωνεία μιας προσωπογραφίας, στη σταθερότητα ενός βράχου και στην απεραντοσύνη της θάλασσας, μα φτάνει τόση περιουσιοποίηση, δεν είχε άλλο καιρό για χάσιμο, βγαίνοντας από το «Αστόρια» ζήτησε συγγνώμη από τον ζωγράφο για το ατυχές γεγονός και κατευθύνθηκε στην πιάτσα των ταξί, στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή, είπε κοφτά στον οδηγό.

Ο Κλοντ-Πιερ ακούγοντας τον ξαφνικό κρότο, δεν έστρεψε το κεφάλι του, οι τελευταίες πινελιές είναι οι πιο σημαντικές σε έναν πίνακα όσο το τέλος ενός μυθιστορήματος, όταν ο νεαρός έπεσε πάνω του και λίγο έλειψε να του ρίξει το καβαλέτο τότε μόνο συνειδητοποίησε πως κάτι σοβαρό είχε συμβεί, ενώ ζωγράφιζε απέναντί του εξελισσόταν μια εν ψυχρώ δολοφονία, για μια στιγμή πέρασε από το μυαλό του η σκέψη να αποτυπώσει τη σκηνή στον καμβά, μα γρήγορα την απέρριψε, ο ρόλος της τέχνης δεν είναι να καταγράφει τα γενόμενα, η τέχνη είναι πάνω από τη ζωή, έκανε να μαζέψει τις μπογιές και να ξεστήσει το καβαλέτο του, μα σαν μια ακατανίκητη δύναμη βούτηξε το πινέλο του στο κοίλωμα του μελανού χρώματος της παλέτας και αμέσως ένα μαύρο καπέλο άρχισε να επιπλέει στα ταραγμένα νερά του Θερμαϊκού, στο βάθος ο Όλυμπος ατένιζε από τη μητρική κορφή του με μια ισχυρή δόση ειρωνείας το απροσδόκητο γεγονός.

Ο Στάθης Μπεσλεμές εκείνη τη μέρα είχε αναλάβει τις εισπράξεις γραμματίων, ως ο νεότερος υπάλληλος της Ιονικής έπαιρνε πάνω του όλες τις αγγαρείες της υπηρεσίας, άνοιγμα καρτελών, μοίρασμα ειδοποιήσεων, εισπράξεις, αντιγραφή συμβολαίων,

δόκιμος λογιστής ο βαθμός του, ο κατώτερος στην ιεραρχία, δεν του επέτρεπε κάτι καλύτερο, εκτελούσε όλες τις εντολές του προϊσταμένου του με ζήλο και προθυμία, μόνο το αριστερό του πόδι διαμαρτυρόταν καμιά φορά, κατάλοιπο από τον ελληνοϊταλικό, συντριπτικό κάταγμα στον αστράγαλο, κουτσό δεν τον λες, ο τσαγκάρης τού έχει περικόψει το ένα τακούνι ώστε να ισοφαρίζει το κατά μερικά εκατοστά κοντύτερο αριστερό του πόδι, ο πόνος όμως δεν έλεγε να τον αφήσει, σαν κάνει να περπατήσει λίγο παραπάνω στην κυριακάτικη βόλτα η σουβλιά τον τρυπά ως πάνω στον μηρό, τότε στο μέτωπο αν δεν τον φρόντιζε ένας φοιτητής της ιατρικής μπορεί και να μην ξαναπατούσε το ζερβό του πόδι, αυτός τού το 'σωσε, από τότε έγιναν αδελφοποιοί κι αργότερα μέσα στην κατοχή πήρε την αδελφή του, τη Διαμαντένια, ο κουνιάδος του ήταν παλικάρι, είχε βγει στο βουνό με το ΕΑΜ να πολεμήσει τους γερμανούς, μα με την απελευθέρωση οι φήμες έλεγαν πως είχε μπλέξει και πως μετά τις εκλογές του '46 είχε ξαναβγεί στο κλαρί, οι καιροί ήταν περίεργοι, φύλαγε τα ρούχα σου αλλιώς σε κόβουν για ψύλλου πήδημα, προχτές κάλασαν στα καλά καθούμενα έναν γείτονά του, άνθρωπο πέραν πάσης υποψίας, καλοσυνάτο και ευσπόληπτο.

Βγαίνοντας από την κλινική του Εξηντάρη όπου μόλις είχε παραδώσει ένα ειδοποιητήριο για δόση δανείου, ήρθε φάτσα κάρτα με έναν κοντόσωμο τριαντάρη που στεκόταν στην εσοχή της εισόδου, δεν έδωσε σημασία μα ο τριαντάρης μπροστά στα μάτια του τράβηξε περίστροφο και τέντωσε το χέρι του στο ύψος του αφιού ενός μεσήλικα που εκείνη τη στιγμή περνούσε μπροστά από την κλινική, ο πυροβολισμός σώριασε τον μεσήλικα στο έδαφος, μα ο θύτης σημάδεψε ξανά και πυροβολώντας σχεδόν εξ επαφής, χώθηκε στο κάθετο στην Αγίας Σοφίας σοκάκι, ο Στάθης χωρίς να το σκεφτεί τον πήρε στο κατόπι, μα μόλις άνοιξε το βήμα του η σουβλιά στο αριστερό του πόδι τον επισκέφθηκε

πάλι, σαν να τον προειδοποιούσε για τον κίνδυνο, τότε συνειδητοποίησε πως αν ο θύτης γύριζε το κεφάλι του και τον έβλεπε να τον ακολουθεί, μπορεί και να του την έριχνε, έκοψε το βήμα του, ο τριαντάρης είχε ήδη απομακρυνθεί, μα πριν προφτάσει να στρίψει στην Καρόλου Ντηλ, ο Στάθης πρόλαβε και φώναξε δείχνοντάς τον στους περαστικούς, πιάστε τον, είναι φονιάς, κι αμέσως έβγαλε το μαντίλι να σκουπίσει τον ιδρώτα του, τι τον έπιασε, πού πήγε να μπλέξει στα καλά καθούμενα, σκέφτηκε πάλι πως ο τύπος θα μπορούσε κάλλιστα να γυρίσει και να του την ανάψει, τι τους ήθελε τους ηρωισμούς, καλά δεν κάθεται στα αβγά του με τη δουλίτσα του και το σπιτάκι του, έγινε ήρωας μια φορά στην Αλβανία, το πήρε το παράσημό του, φτάνει ως εκεί.

Πιάστε τον, είναι φονιάς, ο Πέτρος ανέβαινε την Καρόλου Ντηλ με προορισμό το εμπορικό του πατέρα του, όταν άκουσε τη γεμάτη απόγνωση φωνή, αμέσως βλέποντας τον περί ου ο λόγος έναν κοντόσωμο τριαντάρη να στρίβει αλαφιασμένος στην Βασιλέως Ηρακλείου, τον ακολούθησε διακριτικά, στο ύψος της Αριστοτέλους ο τριαντάρης έστριψε απότομα προς τη θάλασσα, ήταν φως φανάρι πως προσπαθούσε να ξεφύγει, το βήμα του νευρικό, άτσαλο, όλο και σκουντουφλούσε κάθε τόσο σε κάποιον περαστικό και τα μάτια του κοίταζαν συνεχώς γύρω του, στη γωνία της Τσιμισκή, βλέποντας ξαφνικά μπροστά του έναν χωροφύλακα, τα 'χασε και έκανε μεταβολή, ο Πέτρος τότε δεν έχασε την ευκαιρία, κίνησε καταπάνω του και τον βούτηξε από τον γιακά.

Ο Πέτρος Αλημίσης, μαθητής της ογδόνς, εκείνο το βροχερό πρωινό του Μάρτη δεν είχε περάσει τη σιδερένια καγκελόπορτα του Ε΄ Γυμνασίου Αρρένων, κάθε φορά που ο πατέρας του είχε εισαγωγές υφασμάτων από το εξωτερικό έπαιρνε την άδεια του διευθυντή του σχολείου να τον έχει κοντά του στο εμπορικό, ο Πέτρος ήξερε καλά τα γαλλικά, απαραίτητα για τις γραφειοκρατι-

κές διατυπώσεις, αυτό δα του έλειπε να τον πιάσουν κορόιδο οι κουτόφραγκοι, επέστρεφε από το τελωνείο όταν άκουσε τη φωνή στη διασταύρωση της Καρόλου Ντηλ, ο δακτυλοδεικτούμενος περπατούσε λίγα μέτρα μπροστά του, θες από άγνοια κινδύνου, θες από περιέργεια τον πήρε στο κατόπι και έβαλε το μυαλό του να δουλέψει, το είχε αυτό το χάρισμα, στις κρίσιμες στιγμές να βλέπει καθαρά, να μη θολώνει η σκέψη του μα τουναντίον να απεργάζεται με κρύο αίμα τις πληροφορίες, έτσι και τώρα, κατά πρώτον δεν διέτρεχε άμεσο κίνδυνο, τον προστάτευε το πληθήκί του, ποιος θα έκανε κακό σε ένα γυμνασιόπαιδο, κατά δεύτερον θα το 'χε κρίμα στον λαιμό του αν ο κοντοστούπης μπροστά του ήταν πράγματι φονιάς και έμενε ατιμώρητος, ο Πέτρος είχε μοιάσει του παππού του, έτσι του έλεγαν, πως ήταν θαρραλέος και ευσυνείδητος.

Το βράδυ, στον θάλαμο της Γεωργικής Σχολής, ο Βίκτωρας δεν έκλεισε μάτι, η εικόνα με το σωριασμένο στον δρόμο πτώμα του δασκάλου είχε στεριώσει για τα καλά στο μυαλό του, τάχατες να τον είχε δει ο δάσκαλος και τι να σκεφτόταν άραγε την ώρα που ψυχορραγούσε, πώς είναι να πεθαίνεις από τη μια στιγμή στην άλλη, χωρίς να προλάβεις καν να ψελλίσεις την τελευταία σου επιθυμία, και τον πατέρα του δεν τον είχε για δειλό, ποιος ο λόγος της ξαφνικής του μεταμόρφωσης, ποιος να ήταν άραγε ο δάσκαλος, απάντηση πήρε μόνο στο τελευταίο ερώτημα το επόμενο πρωί στο γραφείο του διευθυντή της σχολής, όπου είχε κληθεί μαζί με τους παραστάτες για τις τελευταίες λεπτομέρειες της γιορτής, το μάτι του έπεσε στο πρωτοσέλιδο της *Νέας Αλήθειας* της 21ης Μαρτίου του '47, «Ο Ιωάννης Ταλαγάνης ή Ζεύγος, δημοδιδάσκαλος εκ Τριπόλεως, εδολοφονήθη εκθές κατά τρόπο αυτόχρημα γκαγκστερικόν, περί την 1ην μεσημβρινήν, εις το κέντρο της πόλεως. Ο φονευθής υπήρξε...».